

Verlangen naar uitzicht

Ledevaartkerk, Chaam, zondag 18 april 2021

Ds. Sara Dondorp

Schriftlezing: Micha 4:1-5

Inleiding

Deze zondag heet Goede Herder. Naar de evangelielezing uit Johannes 21, die voor vandaag op het rooster staat. Dat lezen we vandaag niet. Het gaat daar over een gesprek tussen Jezus en Petrus. Een gesprek over vertrouwen en over leiderschap. Jezus vraagt Petrus als een herder te zijn. Vanmorgen heb ik gekozen voor de andere lezing die op het rooster staat, de lezing uit het Eerste Testament. Ook deze tekst gaat deels over leiderschap en vertrouwen. Maar vooral ook over verlangen. Hier komen we de uitdrukking tegen: zwaarden tot ploegijzers smeden. Dat staat zelfs twee keer in de Bijbel: in Jesaja en in Micha. Het is de ultieme uitdrukking van pacifisme. En tegelijk een sterk beeld van het verlangen naar vrede. Verlangen naar uitzicht, in een schijnbaar uitzichtloze situatie. Ook al hebben wij hier gelukkig niet te maken met oorlog, vanwege alle beperkingen kennen we het verlangen van binnenuit. Allemaal verlangen we naar openheid, naar houvast, naar uitzicht.

Overdenking

Gemeente van Jezus Christus,

Onlangs zag ik de film 'For Sama', over oorlog in de stad Aleppo. De film circuleert al wat langer, maar ik stelde het kijken steeds uit. Het is een indrukwekkende film, maar niet fijn om te zien. Voor wie het verhaal niet kent: het is een documentaire, gemaakt door de Syrische journaliste Waad al-Kateab uit Aleppo. De film is als een brief aan haar pasgeboren dochttertje Sama. Als ze begint te filmen is de oorlog al een tijdje bezig en probeert ze samen met andere studenten het hoofd boven water te houden in de bezette stad. Ze trouwt met de bevlogen arts Hamza en samen krijgen ze een dochter: Sama. Vanaf dat moment besluit ze haar leven systematisch vast te leggen. Met z'n drieën wonen ze in het laatste overgebleven ziekenhuis, omdat heen en weer naar huis gaan niet meer mogelijk is. Voor de kleine Sama behoren bombardementen tot het gewone leven. De situatie wordt steeds nijpender, het regeringsleger rukt op. Maar ze houden hardnekkig vol. Ze blijven verlangen naar vrede. Totdat er uiteindelijk niets anders over blijft dan vluchten. In de film zie je heel veel gewonden. En artsen die tegen de klippen op, met steeds minder middelen steeds opnieuw proberen de zwaargewonden te redden. In de film zie je ook kinderen met een wazige blik in de ogen vertellen dat papa en mama dood zijn en de rest van de familie ook. En je ziet een moeder wanhopig huilen om haar overleden kind. Onvoorstelbaar veel verschrikking. En toch zie je ook, door dat alles heen, hoop en vastberadenheid. Mensen die tussen de bombardementen door vrolijk zijn met elkaar. Te midden van oorlog en dood, blijven ze geloven in leven en toekomst. Ondanks alle hopeloosheid houden ze vast aan hun verlangen.

Ik denk dat Micha zo iets bedoeld zou kunnen hebben. De profeet kan prachtig schrijven over vredige toekomstvisioenen, maar evengoed schrijft hij een vlammend betoog tegen onrecht. Micha is bij uitstek een profeet die onrechtvaardigheid

benoemt. Nadat hij bestuurders en leiders aanspreekt over onrecht en corruptie volgt het toekomstbeeld dat we vanmorgen lazen. Hoe mooi zou het zijn als mensen in vrede samen konden optrekken. Als mensen hun inventiviteit en energie gebruiken voor vruchtbaarheid, voor werktuigen om voedsel mee te verbouwen, voor toekomst. Als vliegtuigen medicijnen meenemen in plaats van bommen. Hoe mooi zou het zijn als mensen de rust is gegund om na gedane arbeid samen te kunnen genieten van de oogst. Uit het visioen van Micha spreekt een verlangen naar vrede. Een verlangen naar vreedzaam samenleven, naar harmonie. En eigenlijk is dat visioen niet eens zo onbereikbaar. Micha ziet geen beelden van een leeuw en een lam die samen weiden. Of van een stad met gouden poorten en saffieren straten. Gewoon eerzaam werken aan de toekomst en daarvan genieten. Dat zouden we als mensen best voor elkaar moeten kunnen krijgen.

Dát verlangen naar vrede en rechtvaardigheid is wat mensen drijft, dat is wat mensen inspireert om door te gaan ondanks alles. "Waarom laat de wereld dit gebeuren!" roept Waad in de camera. Duizenden jaren geleden zou Micha hetzelfde hebben kunnen roepen. Een aanklacht, een spiegel voor de wereld. Voor wereldleiders. Tegelijk is het een uitroep over de machteloosheid wereldwijd. Dat het zo eenvoudig niet is, heeft de wereld in Afghanistan ervaren. En toch blijven er mensen tegen de klippen op roepen. Mensen die zich inzetten voor medemenselijkheid tegen alle onrecht in. Mensen die hardnekkig vasthouden aan het visioen van vrede. Zoals Waad en Hamza die in Aleppo blijven om zieken te verzorgen; die verlangen naar vrede en tussen alle bombardementen door, soms even ontspannen vrolijk kunnen zijn met vrienden. Even een heel klein sprankje van het visioen van Micha beleven. Waarna ze bij een volgend bombardement weer doorgaan met werken. In een onmenselijke wereld zijn zij de belichaming van menselijkheid. Zij houden vast aan het geloof dat liefde mensen verder brengt. De bron van die gedrevenheid brengt Micha ook onder woorden: "Er is jou, mens, gezegd wat goed is, je weet wat de Eeuwige van je wil: niets anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van je God." (Micha 6:8)

Het zijn mooie woorden, maar de praktijk van het leven is weerbarstig. Wij hebben gelukkig in ons land niet met bommen te maken. Wij hoeven niet bang te zijn voor helikopters of vliegtuigen. Maar ook wij hebben op onze eigen manier te maken met verlangen. Verlangen naar gezamenlijkheid, vrolijkheid, ontspanning. Verlangen naar uitzicht op openheid in de samenleving. Verlangen naar duidelijkheid over wat binnenkort mogelijk is. In vergelijking met het verlangen naar vrede in Aleppo lijkt ons verlangen misschien klein en kinderachtig, maar het is er wel en het bepaalt ons leven op dit moment. Het maakt mensen teleurgesteld en soms verdrietig of depressief. Vergelijken is meestal niet zo zinvol. Een gat in de weg is iets anders dan een kapotgeschoten ziekenhuis, maar dat wil niet zeggen dat je er geen aandacht aan moet geven. Om maar even een willekeurig voorbeeld te noemen. En misschien is in onze huidige onzekere tijd het verhaal van Aleppo ook wel een soort inspirerend voorbeeld. Als het de mensen daar lukt om hoop en vertrouwen te houden, als zij het verlangen naar uitzicht levend weten te houden, dan zouden wij dat in onze situatie ook moeten kunnen.

Micha stelt onrecht en corruptie aan de kaak en Waad de oorlog. Wat niet goed gaat in de wereld om ons heen, mag hardop gezegd worden. Moet hardop gezegd worden. Ook al is er bij ons geen oorlog, er is wel teleurstelling, moedeloosheid en ongeduld. Ons verlangen wordt al zo lang op de proef gesteld. En toch, als ik aan Micha denk, en aan Waad, dan is dat verlangen naar uitzicht ook een soort kracht. Het uitzicht helpt ons om geduld te blijven houden, ondanks alle teleurstellingen, ondanks alle uitstel. Maar het zal komen: ooit gezamenlijk zitten onder de vijgenboom, ooit veilig wonen in Aleppo, ooit met elkaar zingen en hier in de kerk weer samen avondmaal vieren. We verlangen er intens naar en we weten niet wanneer het kan. Maar we mogen vertrouwen dat er een weg is, dat er uitzicht is. Die weg kunnen we gaan: '... nederig op de weg van onze God.'

Amen